

**ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

№ 23(12) 2016

ТОМ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Внесений до переліку наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
(Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2013 № 1609)

Заснований в 2011 році

Виходить 4 рази на рік

Херсон, 2016, № 23 (12), том 2

Засновник і видавець:

Херсонський національний технічний університет

Головний редактор	Савіна Галина Григорівна , д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ
Заступник головного редактора	Миколайчук Наталія Сергіївна , д.е.н., професор, декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації ХНТУ
Відповідальний секретар	Шандова Наталія Вікторівна , к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ

Редакційна колегія:

<i>Савіна Г. Г.</i>	(головний редактор), д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.
<i>Димитрова Віолета Янівна</i>	доцент, доктор, проректор з міжнародної співпраці та зв'язків з громадськістю Варненського економічного університету, завідувач кафедри економіки та управління торгівлею, Болгарія.
<i>Миколайчук Н. С.</i>	(заступник головного редактора), д.е.н., проф., декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації ХНТУ МОН України.
<i>Коваленко М. А.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів і кредиту ХНТУ МОН України.
<i>Шарко М. В.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки та підприємництва ХНТУ МОН України.
<i>Ушкаренко Ю. В.</i>	д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії ХНТУ МОН України.
<i>Лопушинський І. П.</i>	д.н. з держупр., проф., професор кафедри державного управління ХНТУ МОН України.
<i>Чурсіна Л. А.</i>	д.т.н., проф., завідувач кафедри товарознавства, стандартизації і сертифікації ХНТУ МОН України.
<i>Сарапіна О. А.</i>	д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту ХНТУ МОН України.
<i>Софієнко А. В.</i>	к.е.н., доцент, декан факультету економіки ХНТУ МОН України.
<i>Сідельникова Л. П.</i>	к.е.н., проф., завідувач кафедри бюджетної та податкової політики ХНТУ МОН України.
<i>Вольвач І. Ю.</i>	к.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародного маркетингу і менеджменту ХНТУ МОН України.
<i>Шандова Н. В.</i>	(відповідальний секретар), к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ, №17449-6199Р**

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Херсонського національного технічного університету, протокол №4 від 09.12.2016 р.**

Адреса редакції: Україна, 73008, м. Херсон, Бериславське шосе, 24,
Херсонський національний технічний університет,
редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції»
E-mail: sergkmi@mail.ru
Телефон: (0552) 32-69-47

© Херсонський національний технічний університет, 2016

© Редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції», 2016

ЗМІСТ

<i>МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА</i>	5
Варганова О.В. КОНСЦЕНТАЛЬНА ВІЙНА: СУТНІСТЬ, ОЗНАКИ ТА НАПРЯМИ УРАЖЕННЯ.....	5
Швець. О.О., Рудь Д.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	10
<i>НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ</i>	14
Жогіна О.В. СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	14
Наумов О.Б., Євдокименко О.М. ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ.....	19
Подлужна Н.О. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ СТРУКТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕТОДУ	22
<i>РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА</i>	31
Зінченко О.А. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ НА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ РЕГІОНУ	31
Потапенко Т.П. КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	37
Сурай А.С. КРИТЕРІАЛЬНИЙ ВІДБІР ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	44
Кривицька О.Р. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	49
Тарасюк А., Любець Ю. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ ХЕРСОНСЬКОГО РЕГІОНУ	53
Фінагіна О.В., Гудзь П.В., Грон А.В. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ КЛАСТЕРИ.....	57
Якушев О.В. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНО-НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ.....	63
Якушева О.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО Й СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	68
<i>ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ</i>	75
Битий А.В. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	75
Васильєва В. ЗМІНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЙОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	82
Григорська О.С. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	87

Ільченко Н.Б. УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ.....	92
Кальніцька О.В., Чудновцева А. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖЕРА	99
Корчевська Л.О., Будко П.Ю. ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	103
Кудрявцева Н.В., Тарасюк А.В. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	107
Матвиенко Е.Д. ПРОБЛЕМЫ И ПРИОРИТЕТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССОВ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНТЕРЕСОВ: РЫНОК ТРУДА УКРАИНЫ	111
Мешкова-Кравченко Н.В., Семенова Г.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	117
Миколайчук І.П. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ	123
Набока Р.М., Кишиневська Н.С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ.....	129
Набока Р.М., Резнік М.С. ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	133
Поліщук І.І. ЕТАПІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	137
Придятько Е.М. ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	142
Титаренко Ю.С. РОЛЬ ОСВІТНИХ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ У РОЗВИТКУ АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	147
Чернявська О.В., Сарапіна О.А., Пінчук Т.А. МЕТОДИКА АВС-XYZ – АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	152
Шарко М.В., Шмудевич П.В. СТРУКТУРИЗАЦІЯ ВХОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ И УПРАВЛЕНИИ ИНФОРМАЦИОННЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	157
Швець О.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БРЕНДИНГУ ПРИ УСПІШНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВА	162
Швець О.О., Жарікова М.В. ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	166
Шукліна В.В., Нгуєн М.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДНОСИН, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ КАТЕГОРІЄЮ «РИНКОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	170
Шукліна В.В., Шукліна А.В., Омельченко А.Ю. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ПОВЕДІНКИ УЧАСНИКІВ РИНКУ ЗА ДОПОМОГОЮ МАРКЕТИНГОВИХ ПРОГРАМ	174

Фінагіна О.В., Гудзь П.В., Грон А.В.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ КЛАСТЕРИ

В статті досліджено застосування кластеризації в сучасній регіональній економіці. Розглянуто регіональну кластеризацію з урахуванням особливостей функціонування ринку електроенергії. Запропоновано створення інноваційних кластерів на національному ринку електроенергії України, оцінено переваги таких територіальних утворень.

Ключові слова: кластеризація, регіональні ринки, ринок електричної енергії, регіональна кластеризація, засади кластеризації, ринкова кластеризація, інноваційні технології.

Постановка наукової проблеми. Сучасний розвиток ринку тісно пов'язаний з впровадженням інновацій. Такий шлях розвитку забезпечує не лише економічне зростання, а й технологічний підйом.

Ринки електричної енергії в усьому світі вважаються одними з найконсервативніших, оскільки вже більше століття реалізують один і той самий товар – електроенергію. З часом змінюються лише способи її виробництва, які еволюціонують та наразі є екологічно чистими. Високу технологічність та інноваційність сучасних технологій виробництва електроенергії важко переоцінити, адже вони не використовують паливо у виробництві, а перетворюють енергію оточуючого середовища у електричний потік.

Світовий досвід налічує тисячі успішно реалізованих проектів відновлювальної енергетики в різних країнах. Ринки електроенергії розвинених країн Європейського Співтовариства вже сьогодні мають значний відсоток «чистої» енергетики в сукупному енергетичному балансі та продовжують його активно нарощувати. Електроенергетичний ринок України поки залишається аутсайдером в порівнянні з європейськими країнами, тому потребує додаткових стимулів спрямованих на розвиток цього сегменту енергетики з урахуванням інноваційного прогресу та нарощення потенціалу кластеризації. Застосування кластерів для ринку електроенергії України є першим кроком, спрямованим на надання йому рис сучасності та інноваційності.

Аналіз публікацій. Оскільки кластеризація є одним з визнаних та ефективних інструментів розвитку економіки, її дослідженням та аналізом займаються численні зарубіжні та вітчизняні науковці. Зокрема авторами Вишняковою І. [7] та Комар Н. [6] досліджено досвід кластеризації європейських країн, оцінено цільові вектори кластерних ініціатив. Зокрема, автори спрямовують свої дослідження в напрямі інноваційної складової утворених кластерів. Автором Биркович Т. [5] звернено увагу на побудову саме енергетичних кластерів, підходи до організації, систематизовано позитивний європейський та світовий досвід кластероутворення.

Напрямок альтернативної енергетики сьогодні має значну популярність, тому дослідженнями займаються не лише окремо взяті науковці, а й численні організації та установи зі світовим ім'ям. Їх погляд зосереджено не лише на динамічних показниках зростання, а й на механізмах стимулювання, які забезпечують позитивну динаміку змін [10, 11, 12].

Постановка завдання. Отже метою даної статті є визначення перспектив розвитку кластеризації ринку електроенергії України з урахуванням сучасних напрямів інновацій та наукового прогресу.

Виклад основного матеріалу досліджень й обґрунтування результатів дослідження. Сучасний розвиток ринків електроенергії в світі все частіше асоціюється з впровадженням технологій виробництва «чистої» енергії. Цей факт не є дивним, адже таке виробництво має достатньо переваг. Саме технології альтернативної енергетики є визнаним актуальним напрямом інноваційних та інтелектуальних інвестицій, які застосовуються Європейським Співтовариством. Зважаючи на європейський вектор розвитку України та той факт, що наразі урядовими організаціями активно допрацьовується проект Нової енергетичної стратегії України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», дія якої

спрямована на надання українському ринку європейських ознак, важливо спрямувати увагу на механізми пришвидшення перетворень українського ринку електроенергії.

Головним напрямом дій на 2015–2035 роки щодо розширення використання відновлювальних джерел енергії в Україні згідно проекту Нової енергетичної стратегії має стати перегляд державної політики стимулювання використання відновлювальної енергетики. В тому числі очікується зміщення акцентів державної політики зі сфери виробництва електроенергії великими установками, що використовують переважно енергію сонця та вітру в бік малопотужних установок. Додатково серед таких заходів по стимуляції малопотужної генерації, Україні буде розроблено та запроваджено механізми стимулювання використання відновлювальної енергетики приватними домогосподарствами та фізичними особами [2].

До того ж, відповідно до середньо- (2015–2020 роки) та довгострокового (2020–2030 роки) Форсайту економіки України, розробленого Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» одним з сильних факторів, які впливають на розвиток економічного складника країни є сировинно-ресурсна база для відновлювальної енергетики. Можливий економічний потенціал сонячної енергетики на погляд науковців складає близько 4 ГВт, вітрової – від 10 до 15 ГВт. Наразі відбувається збільшення частки альтернативної енергетики в сукупному енергетичному балансі до рівня у 12,6% у 2030 році [1, с.33]. Згідно згаданого форсайту Україна вигідно розташована в євразійському просторі, що має перспективи для реалізації виробленої електричної енергії на ринках сусідніх країн.

Підсумовуючи положення цих двох документів, на думку авторів варто посилити зусилля в напрямі підтримки проектів альтернативної енергетики, які можливо здійснити шляхом впровадження кластерних утворень, що мають враховувати регіональні особливості та забезпечувати максимально ефективну роботу виробників електроенергії.

На сьогодні чинним законодавством України не закріплено чіткого визначення категорії «кластер», опосередковано вона входить до складу «інноваційної інфраструктури» в Законі України «Про інноваційну діяльність», або ж може бути віднесена до «інноваційних структур інших типів» у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів». Проте, не зважаючи на відсутність задекларованості у нормативних документах, кластерний підхід до формування регіональної економіки є одним із найбільш ефективних для підвищення конкурентоспроможності розвитку територій [3]. Підтвердженням цього є успішний досвід європейських країн – Франції, Фінляндії та інших, які шляхом кластерних ініціатив надали додаткового розвитку економіці [5].

Дослідження європейського досвіду кластерних ініціатив свідчить про активне використання кластеризації для енергетичної галузі. Авторами проаналізовано та систематизовано практику створення енергетичних кластерів в Європі та нижче, у таб.1 наведено результати дослідження.

Таблиця 1

Систематизація досвіду кластеризації енергетичної галузі європейських країн (складено авторами за джерелом [9])

Країна розташування	Кількість енергетичних кластерів	Основні напрями діяльності	Кількість компаній, учасників кластерів
Німеччина	3	Енергетичний менеджмент, виробництво електричних батарей, відновлювальна енергетика	240
Великобританія	1	Вітроенергетика в прибережній зоні	200
Португалія	1	Відновлювальна енергетика та енергоефективність	100
Іспанія	6	Відновлювальна енергетика, біопаливо, «розумні» мережі (smart grid)	970
Франція	5	Відновлювальна енергетика, енергетичне обладнання, біопаливо	690
Італія	1	Енергія з побутових відходів	120
Румунія		«Розумні» мережі (smart grid), енергія з побутових відходів	30
Литва	1	Сонячна енергетика	35

Як видно з таблиці країни Європи мають значний досвід у впровадженні кластерів та розвитку галузі за їх допомогою. Найпопулярнішим напрямом створення енергетичних кластерів є відновлювальна енергетика. Оцінюючи перспективи альтернативної енергетики розвинені країни спрямовують максимальні зусилля для її підтримки.

Створення кластерних утворень на українському електроенергетичному ринку дозволить: врахувати особливості енергетичного комплексу регіонів, подолати відсутність диверсифікації тарифної політики, спростити процедури виходу на ринок нових суб'єктів, врахувати можливості для впровадження інновацій та альтернативної енергетики та багато іншого. Авторами пропонується формування кластерів електроенергетичного ринку України з урахуванням перспектив розвитку національної економіки, пріоритетів формування інноваційної економіки європейського типу. Відповідно, утворені кластери матимуть наступні підходи до побудови, рис.1.

Рис.1. Підходи до побудови кластерів ринку електроенергії України

Кластери, сформовані за технологічним напрямком відновлювальної енергетики. Технологічно, відновлювальна енергетика залежить від кліматичних та географічних передумов регіону. Відповідно, в одних регіонах доцільно розвивати сонячну енергетику, оскільки умови для її ефективного розвитку є найліпшими, тоді як для інших більш характерне впровадження вітрогенераторів. Зрозуміло, що південні регіони України (Херсонська, Одеська та інші області) мають високо калорійне сонце та найбільшу кількість безхмарних днів з поміж інших областей. Тому можливо шляхом об'єднання цих регіонів створити кластер розвитку сонячної енергетики. Таким чином аналіз та врахування регіональних особливостей дозволяє здійснити кластерний поділ, який би визначав технологічне спрямування генераційних установок, а також доцільність та ефективність впровадження проектів відповідно до регіональних умов.

Кластери, сформовані за ключовим підходом до побудови. В цьому пункті варто зупинитися більш детально на кожному виді запропонованих кластерів.

Експортоорієнтовані кластери спрямовані на міждержавне або транскордонне співробітництво та здебільшого містять в своєму складі регіони, які мають межі з сусідніми країнами. Оскільки електрична енергія в країнах ЄС має значно вищу ціну, в порівнянні з Україною [4] ця особливість може стати визначальною для довгострокового партнерського співробітництва. Створення експортоорієнтованих кластерів та пришвидшення європейської інтеграції ринку електроенергії дозволить плідно співпрацювати з країнами-сусідами, реалізовувати українську електроенергію за європейськими цінами. Від такої кластеризації

держава отримує переваги у вигляді зростання експортного потенціалу, додаткових надходжень до бюджету, нарощені ділових комунікацій тощо.

Подальшим перспективним напрямом розвитку експортоорієнтованих кластерів може бути укладення міждержавних домовленостей та створення кластерів шляхом об'єднання території різних країн. Принципи побудови, які покладені в основу таких регіональних утворень дозволяють вдосконалити та збалансувати економічно-технологічні процеси, мінімізувати втрати енергії в мережах та забезпечити енергетичну якість [8].

Регіональна кластеризація за ринковим принципом попиту та пропозиції на електричну енергію дозволить звернути увагу держави на енергетичну збалансованість регіонів. Ті з них, які мають недостатню кількість енергії в сукупному балансі можливо об'єднати в кластери та провадити політику подолання дефіциту шляхом побудови нових, альтернативних генераційних енергоустановок. Можливе додаткове стимулювання залучення коштів в енергетичний сектор цього кластеру завдяки застосуванню пільгового кредитування, державних гарантій, приватних інвестицій на особливих умовах тощо. Застосування такої кластеризації можливе на тимчасових засадах до моменту приведення енергетичного балансу в межі норми.

Екологічно-інноваційні кластери виникають внаслідок неоднорідності розміщення українського енергетичного комплексу, що спричиняє наявність регіонів, які не мають у своєму складі застарілих генераційних установок. Впровадження альтернативної енергетики дозволяє забезпечити ці регіони необхідною енергією без екологічного забруднення. Таким чином можливо розвивати екотуризм, поширювати зони рекреації на території українських екологічних кластерів.

Кластери, сформовані за потенціалом впровадження проектів відновлювальної енергетики. Зважаючи на залежність ефективності проектів альтернативної енергетики від регіональних передумов необхідно звертати увагу на наявність регіонального потенціалу для кожної з технологій виробництва окремо. На практиці це означає, що один і той самий регіон може мати достатній потенціал для провадження вітроенергетики та низький для сонячної та гідроенергетики. Пропонується, для кластерів з високим та середнім потенціалом розвитку альтернативної енергетики запровадити додаткові заохочувальні державні програми з метою стимулювання впровадження проектів відновлювальної енергетики.

Окрім застосування кластеризації для розвитку відновлювальної енергетики в Україні можливо за її допомогою диверсифікувати тарифні та організаційні підходи до регіональної електроенергетики.

За допомогою кластеризації на підставі регіональних особливостей споживання електроенергії можливо комплексно врахувати комерційну складову діяльності підприємств галузі. Кількісний та якісний склад споживачів в регіоні визначає структуру енергетичного комплексу регіону. Індустріальні райони здебільшого мають нагромадження великих промислових енергоємних об'єктів та потребують побудови енергетичних установок великої потужності, здатних задовольнити їх потребу в електричній енергії. Сільськогосподарським регіонам також необхідне енергетичне забезпечення, проте потужність генераторів для таких місцевостей буде значно меншою в порівнянні з індустріальними. Регіони зі значною часткою населення, потребують невеликих локально розташованих генераторів незначної потужності, які б повністю або частково забезпечували потреби домогосподарств або багатоквартирних будинків в електроенергії. Таким чином врахування особливостей регіонального споживання та диверсифікація підходів у взаємозв'язку «Регіональне спрямування – потужність електроустановки» може надати додаткові стимули для розвитку альтернативної енергетики в регіонах.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Регіональні можливості вкупі із застосуванням світового досвіду кластеризації, системними ринковими змінами, сучасними енергетичними тенденціями, призводять до поступової зміни управлінських підходів регіонального менеджменту на українському ринку електроенергії в бік кластерної економіки. Її застосування є перспективним та виграшним, оскільки неминуче призводить до розвитку ринку за рахунок взаємозв'язків з низкою факторів та чинників. Особливість кластеризації в енергетиці полягає в усучасненні способів ведення бізнесу та побудові господарювання на засадах інтелектуальності та інноваційності. Реалізація кластерних ініціатив електроенергетичного ринку України в перспективі дозволяє сформулювати нові управлінські підходи, які надають

стимули розвитку альтернативної енергетики, пришвидшують темпи європейської інтеграції, забезпечують інші додаткові вигоди.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатикита сталого розвитку. – Київ : НТУУ «КПІ», 2015. – 136 с.
2. Проект Нової енергетичної стратегії України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245213112>
3. Каленяк Р.В. Адміністративно-правове забезпечення процесів кластеризації економіки / Р.В.Каленяк // Сучасні питання економіки і права. – 2013. – N 1. – С. 97 – 102.
4. Європейський енергоринок: якою є справжня ціна на газ і електрику [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://enref.org/wp-content/uploads/2016/02/EU-UA_market_study_1.pdf
5. Биркович Т. І. Особливості формування енергетичних кластерів: зарубіжний та вітчизняний досвід / Т. І. Биркович // Економіка та держава. – 2012. – № 10. – С. 96–98.
6. Комар Н. Концепція формування та державної підтримки кластерних структур в Європі / Н.Комар / Вісник Тернопільського національного технічного університету. – 2014. – № 2. – С.53 – 64
7. Вишнякова І.В. Досвід становлення та розвитку кластерів в окремих країнах Північно-східної та Центральної Європи / І.В.Вишнякова // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2011. – No 1. – С. 184 – 194.
8. Гулак Д. Перспективи засад кластеризації регіональних ринків електричної енергії // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції // Херсонський національний технічний університет. – Херсон. – 2013. – № 12 (1). Том 4. – с.39-43
9. European Cluster Collaboration Platform [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.clustercollaboration.eu>
10. Renewables 2016 Global Status Report [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ren21.net/wp-content/uploads/2016/06/GSR_2016_Full_Report.pdf
11. Roadmap for a Renewable Energy Future [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.irena.org/DocumentDownloads/Publications/IRENA_REmap_2016_edition_report.pdf
12. Global Trends in Renewable Energy Investment [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fs-unep-centre.org/sites/default/files/publications/globaltrendsinrenewableenergyinvestment2016lowres_0.pdf

Финагина О.В., Гудзь П.В., Грон А.В.

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО РЫНКА УКРАИНЫ: ИННОВАЦИИ И РЕГИОНАЛЬНЫЕ КЛАСТЕРЫ

Региональные возможности в сумме с использованием мирового опыта кластеризации, системными рыночными изменениями, современными энергетическими тенденциями, приводят к постепенному изменению управленческих подходов к региональному менеджменту на украинском рынке электророзенергии в сторону кластерной экономики. Ее использование является перспективным и выигрышным поскольку неизбежно приводит к развитию рынка за счет взаимосвязи с рядом факторов. Особенностью кластеризации в энергетике является совершенствование способов ведения бизнеса и построение хозяйствования на основах интеллектуальности и инновационности. Реализация кластерных инициатив электророзенергетического рынка Украины позволяет сформировать новые управленческие подходы, нацеленные на придачу стимулов развитию альтернативной энергетики, ускорение темпов европейской интеграции, получение других дополнительных выгод.

Учитывая факт популярности альтернативной энергетики сегодня в этой статье предложено разработку основ кластеризации рынка электроэнергии Украины с учетом современных направлений инноваций и особенностей функционирования региональных рынков электрической энергии.

Ключевые слова: кластеризация, региональные рынки, рынок электрической энергии, региональная кластеризация, основы кластеризации, рыночная кластеризация, инновационные технологии

Finagina O., Gudz P., Gron A.

POSSIBILITIES OF CLUSTERING FOR REGIONAL ELECTRICITY MARKETS

Regional opportunities, world clustering experience, system market changes, modern energy trends lead to a gradual change in management approaches to regional management in the Ukrainian electricity market towards the cluster economy. Using of clusters has many advantages because it leads to the development of the market due to the relationship with a number of factors. A feature of clustering in the energy sector is the improvement of ways of doing business and building economic management on the basis of intellectuality and innovation. The implementation of cluster initiatives of the Ukrainian electricity market allows the formation of new management approaches aimed on giving incentives to the development of renewable energy, accelerating the pace of European integration, and obtaining other additional benefits.

Given the popularity of renewable energy today, this article proposes the development of the basis for the cluster forms for the Ukrainian electricity market, taking into account modern directions of innovation and the features of the functioning of regional electricity markets.

Key words: clustering, regional markets, electricity market, regional clustering, basics of clustering, market clustering, innovations

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ**

Відповідальний за друк *Савіна Г. Г.*
Технічний редактор *Савін С. Ю.*

Підписано до друку 12.12.2016 р. Формат 60x 84/8.

Папір офсетний. Наклад 100 примірників.

Гарнітура Times New Roman. Друк ризографія.

Ум. друк. арк. 14,79. Обл.-вид. арк. 15,9.

Замовлення № 554.

Надруковано з готового оригінал-макету

Книжкове видавництво ПП Вишемирський В. С.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів

видавничої справи: серія ХС № 48 від 14.04.2005 р.

видано Управлінням у справах преси та інформації

73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2,

тел. (050) 133–10–13, e-mail: printvvs@gmail.com, vish_sveta@rambler.ru